



СОВРЕМЕННО ПОЛСКО СЛИЖАРСТВО

од колекцијата на Музејот на современа уметност – Скопје

СОВРЕМЕНО ПОЛСКО СЛИКАРСТВО

(од колекцијата на МСУ-Скопје)

Со изложбата "Полско сликарство" конципирана од дела што се наоѓаат во збирките на Музејот на современата уметност во Скопје, се обидуваме на пошироката културна јавност да и презентираме дел од богатата меѓународна колекција на Музејот.

Творбите на полските уметници со својот квалитет и квантитет заслужуваат да излезат од депоата и да бидат претставени и во други изложбени простори. Пред две години, во изложбените сали на Музејот на Македонија презентиравме полска графика од збирките на МСУ-Скопје, а денес преку 24 дело од 24 автор ќе се обидеме да ја согледаме ликовната состојба во Полска главно во шеесетите години.

Преку делата, создадени по 1960 година, се потврдува содржинската сложеност, естетиката и стилската диференцираност, карактеристична за денешните пластични уметности.

Изворите на полското сликарство се во традицијата на полскиот романтизам, симболизам, експресионизам, во влијанието на наивната уметност, а апстрактната уметност во варијанта на конструктивизмот, свои корени има во програмите на полската авангарда чии теоретски и конкретни реализации се карактеристични за периодот меѓу двете светски војни кога уметниците се собираат во групите: "Блок", "Praesens", "Революционерни уметници". Програмите на полската авангарда олицетворени во творештвата на Маковски, Стажевски и др., станале инспирација и за уметничкото создавање во 60-тите години.

Творештвото на Хенрик Стажевски, еден од ветераните на конструктивизмот и геометриската апстракција, во збирките на Музејот е претставено со дело од 1964 во кое преку нагласената едноставност на елементите најдостојно го претставува својот ликовно-естетско израз.

Апстрактна композиција во која се губи секаква предметна асоцијација следиме во делото на Марјан Богуш.

MAŁARSTWO POLSKIE

(ZE ZBIORÓW MUZEUM SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ-SKOPJE)

Wystawą "Malarstwo Polskie", złożoną z dzieł będących własnością Muzeum Sztuki Współczesnej w Skopje, pragniemy zaprezentować szerokiej publiczności część bogatej, międzynarodowej kolekcji dzieł sztuki, wchodzących w skład zbiorów muzeum.

Twórczość artystów polskich, biorąc pod uwagę jej wartość zarówno pod względem jakości jak i ilości, zasługuje na to, aby ujrzeć światło dzienne również za pośrednictwem innych muzeów i salonów wystawowych.

Przed dwoma laty w salach wystawowych Muzeum Macedonii prezentowaliśmy grafikę polską pochodzącą również ze zbiorów Muzeum Sztuki Współczesnej, a dziś, za pośrednictwem dzieł 24 autorów, spróbujemy zaprezentować polskie malarstwo współczesne, w większości wywodzące się z lat 60-tych.

Poprzez dzieła powstałe po roku 1960, potwierdza się złożoność treści, różnorodność stylowa i estetyczna, tak charakterystyczna dla współczesnych sztuk plastycznych.

U źródeł współczesnego malarstwa polskiego leży tradycja polskiego romantyzmu, symbolizm, ekspresjonizm, a także wpływ malarstwa naiwnego, a malarstwo abstrakcyjne i jeden z jego segmentów- konstruktywizm, swoimi korzeniami sięga do programów polskiej awangardy, czyjej teoretyczne i konkretne realizacje są charakterystyczne dla okresu międzywojennego, kiedy to młodzi awangardowi artyści, zrzeszają się w grupach programowych "Blok", "Praesens" czy "a.r."- artystów rewolucyjnych. Programy polskiej awangardy, wyrażone w sposób plastyczny w twórczości Makowskiego i Stażewskiego stały się inspiracją dla twórczości artystycznej w latach 60-tych.

Twórczość Henryka Stażewskiego, jednego z weteranów konstruktywizmu i abstrakcji geometrycznej, w zbiorach muzeum, jest przedstawiona poprzez dzieło z roku 1964, w którym autor prostotą użytych elementów, godnie daje wyraz swoim malarsko-estetycznym poglądom.

Obraz Mariana Bogusza jest kompozycją w pełni abstrakcyjną nie wywołującą żadnych skojarzeń przedmiotowych.

Adam Marczyński, w swoim dziele, z fragmentów prostokątów, tworzy w pełni geometryczną,

Во своето дело, Адам Марињски со правоаголни фрагменти формира геометриски организирана композиција, додека во делото на Роман Овидски апстрактната композиција е со нагласен ритам.

Рајмунд Зјемски употребувајќи посмирени бои гради апстрактна композиција со далечна асоцијација на човека фигура со раширени раце.

Една од карактеристиките на полското сликарство е т.н. "визионерски експресионизам" што се карактеризира со нагласени, силни тонови со изразита метафоричност, што се надоврзува на полскиот романтизам.

Овие специфичности ги следиме во делото на Јежи Тхужевски во кое авторот користејќи ги искуствата на енформелот слика асоцијативна човечка фигура со надреалистички призив.

Емотивното сликарство на Тадеуш Бжозовски се согледува во судирот на топлиите и студените бои при сликањето на апстрактно асоцијативни органски форми.

Во делото на Тадеуш Доминик се насираат реалистичките изворни-форми и бои од природните амбиенти, апстрактно решени со симболички конотации. Јежи Новосијелски е автор во чие дело се согледува влијанието на наивната уметност. Во градскиот мотив се чувствува склоноста кон експресионистичката деформација и искреност карактеристична за детскиот цртеж.

Збигњев Маковски е претставен со дело во кое се согледува неговиот ликовен ракопис кој е во доменот на фантазијата, надреализмот и метафизиката.

Фигуративен израз со современ сензибилитет следиме во делото на Бенон Либерски.

Творештвото на овие автори, кои се особено активни во периодот на 50-тите, 60-тите и 70-тите години, е еден мал сегмент од полската ликовна уметност во втората половина на 20-от век, чии високи вредности имаат значајно место во европската односно светската ликовна сцена.

Захаринка Алексоска Бачева
виш кустос во МСУ-Скопје

zorganizowaną całość, natomiast w obrazie Romana Owidskiego, w abstrakcyjnej kompozycji, wyczuwa się nadzwyczaj silne poczucie rytmu.

Rajmund Ziemiński, posługując się zrównoważoną, spokojną kolorystyką buduje abstrakcyjną kompozycję, która jednak budzi dalekie skojarzenia z postacią człowieka z rozpostartymi ramionami.

Jedną z charakterystycznych cech malarstwa polskiego jest tzw. "wizjonerski ekspresjonizm", który charakteryzuje obecność silnych tonów i wyjątkowa skłonność ku metaforom, nawiązującym do polskiego romantyzmu. Tę szczególną specyficzność dostrzegamy w obrazie Jerzego Tchorzewskiego, w którym autor, korzystając z doświadczeń informelu, przedstawia formę przypominającą postać ludzką, a jednocześnie wykazującą cechy nadrealizmu.

Emotywność w malarstwie Tadeusza Brzozowskiego, zauważamy w stosowanych przez niego zderzeniach ciepłych i zimnych tonów, w abstrakcyjnym obrazie ukazującym fragmentarycznie i aluzyjnie wizerunki przedmiotów i form organicznych.

W dziele Tadeusza Dominika wyłaniają się realistyczne źródła-formy i kolory wywodzące się z naturalnego środowiska, zaprezentowane w sposób abstrakcyjny za pomocą określonej symboliki wyrazu.

Jerzy Nowosielski jest autorem w którego obrazie zauważamy wpływy malarstwa naiwnego. W motywach miejskich wyczuwa się skłonność ku ekspresywnej deformacji i szczerść tak charakterystyczną dla dziecięcych rysunków.

Zbigniew Makowski prezentuje się dziełem poprzez które przebija jego specyficzny artystyczny "rękopis", będący połączeniem fantazji, nadrealizmu i metafizyki, a figuratywność w wyrazie, powiązaną ze współczesną wrażliwością, znajdujemy w dziele Benona Liberskiego.

Twórczość powyższych autorów, którzy są szczególnie aktywni w okresie lat 50-tych, 60-tych i 70-tych, jest jednym małym fragmentem malarstwa polskiego drugiej połowy XX wieku. Polskie malarstwo współczesne dzięki swym wybitnym wartościom i walorom artystycznym, zajmuje doniosłe miejsce na europejskiej a także światowej scenie sztuk plastycznych.

Zacharinka Aleksoska Baczeva
wyższy kustosz, MSZW-Skopje

КАТАЛОГ

- ЕУГЕНИУШ АЈБИШ** (1896-1987)
1. АКТ ШТО ЛЕЖИ, 1960/1962, масло на платно, 58x70
- ТАДЕУШ БЖОЗОВСКИ** (1918-1988)
2. АЗИЛ, 1964, масло на платно, 78x64
- МАРЈАН БОГУШ** (1920)
3. КОМПОЗИЦИЈА, 1959, масло на платно, 78x105
- ЈЕЖИ ВОЛФ** (1902)
4. ПЕЈЗАЖ, 1964, масло на платно, 61x50
- ТАДЕУШ ДОМИНИК** (1928)
5. НЕБЕСНА СИЛА, 1964, масло на даска, 41,5x53,5
- РАЈМУНД ЗЈЕМСКИ** (1930)
6. КОМПОЗИЦИЈА, 1962, масло на платно, 127x65
- ВЛАДИСЛАВ ЈАЦКИЕВИЧ** (1924)
7. ПЕЈЗАЖ, масло на платно, 100x70
- Алфред ЛЕНИЦА** (1899-1977)
8. КОСИНУСОИДА, 1961, масло на платно, 80x59
- БЕНОН ЛИБЕРСКИ** (1926-1983)
9. ЛУЃЕ И КУЌИ, 1962, масло на платно, 100x73
- АЛФОНС МАЗУРКИЕВИЧ** (1922)
10. ПЕЈЗАЖ ХИ, 1965, масло на платно, 120x100
- ЗБИГЊЕВ МАКОВСКИ** (1930)
11. КОМПОЗИЦИЈА, 1962, масло на даска, 43,5x36,5
- АДАМ МАРЧИЊСКИ** (1908-1985)
12. КОМПОЗИЦИЈА, 1964, комб. техника на даска, 90x68
- ЈЕЖИ НОВОСИЕЛСКИ** (1923)
13. ГРАД ВО ПЛАНИНИТЕ, 1964, масло на платно, 70x100
- РОМАН ОВИДСКИ** (1912)
14. КОМПОЗИЦИЈА, 1963, комб.техника на картон, 50x81
- ТЕРЕЗА ПАГОВСКА** (1926)
15. ПОРТРЕТ, 1962, масло на платно, 82x66
- РАЈМУНД ПЈЕТКЈЕВИЧ** (1920)
16. ГДАЊСКИ ПЕЈЗАЖ 61- I, 1961, масло на лесонит, 32x43
- ЕРНА РОЗЕНШТАЈН** (1918)
17. КУЛА НА ТЕМНИНАТА, 1965, масло на платно, 61x65
- ХЕНРИК СТАЖЕВСКИ** (1894-1988)
18. КОМПОЗИЦИЈА, 1964, масло на шпер-плоа, 65x37,5
- СТАНИСЛАВ ТЕЈСЕРЕ** (1905)
19. СОНЦЕ ШТО ТОНЕ, 1961-64, масло на платно, 115x89
- ЈЕЖИ ТХУЖЕВСКИ** (1928)
20. КОМПОЗИЦИЈА, 1963, масло на хартија, 100x71
- ЈАН ЦИБИС** (1897-1972)
21. ШКОЛА НА ПЛАНИНАТА КАЛВАРИ, 1951, акварел, 46x59,5
- СТАНИСЛАВ БОРИСОВСКИ** (1906-1988)
22. КОМПОЗИЦИЈА, 1964, масло на платно, 100x80
- ЈУЗЕФ ХАЛАС** (1927)
23. ДВОЕН ПЕЈЗАЖ, 1965, масло на платно, 99x117
- ЈЕЖИ РОСОЛОВИЧ** (1928)
24. РАСПОРЕД НА ФОРМИ АЛФА, 1964-65, масло на хартија, 59x91

КАТАЛОГ

- EUGENIUSZ EIBISCH** (1896-1987)
1. АКТ, 1960/1962
- TADEUSZ BRZOZOWSKI** (1918-1988)
2. AZYL, 1964, olej, płótno, 78x64
- MARIAN BOGUSZ** (1920)
3. KOMPOZYCJA, 1959, olej, płótno, 78x105
- JERZY WOLFF** (1902)
4. PEJZAŻ, 1964, olej, płótno, 61x50
- TADEUSZ DOMINIK** (1928)
5. NIEBIAŃSKA SIĘŁA, 1964, olej, deska, 41,5x53,5
- RAJMUND ZIEMSKI** (1930)
6. KOMPOZYCJA, 1962, olej, płótno, 127x65
- WŁADYSŁAW JACKIEWICZ** (1924)
7. PEJZAŻ, olej, płótno, 100x70
- ALFRED LENICA** (1899-1977)
8. COSINUSOIDA, 1961, olej, płótno 80x59
- BENON LIBERSKI** (1926-1983)
9. LUDZIE I DOMY, 1962, olej, płótno 100x73
- ALFONS MAZURKIEWICZ** (1922)
10. PEJZAŻ XI, 1965, olej, płótno 120x100
- ZBIGNIEW MAKOWSKI** (1930)
11. KOMPOZYCJA, 1962, olej, deska, 43,5x36,5
- ADAM MARCZYŃSKI** (1908-1985)
12. KOMPOZYCJA, 1964, kombinowana technika, deska, 90x68
- JERZY NOWOSIELSKI** (1923)
13. MIASTO W GÓRACH, 1964, olej, płótno, 70x100
- ROMAN OWIDSKI** (1912)
14. KOMPOZYCJA, 1963, kombinowana technika, karton, 50x81
- TERESA PAGOWSKA** (1926)
15. PORTRET, 1962, olej, płótno, 82x66
- RAJMUND PIETKIEWICZ** (1920)
16. GDAŃSKI PEJZAŻ 61-I, 1961, olej, sklejk, 32x43
- ERNA ROSENSTEIN** (1918)
17. WIEŻA CIEMNOŚCI, 1965, olej, płótno, 61x65
- HENRYK STAŻEWSKI** (1894-1988)
18. KOMPOZYCJA, 1964, olej, sklejk, 65x37,5
- STANISŁAW TEISSEYRE** (1905)
19. TONAĆCE SŁOŃCE, 1961-64, olej, płótno, 115x89
- JERZY TCHÓRZEWSKI** (1928)
20. KOMPOZYCJA, 1963, olej, papier, 100x71
- JAN CYBIS** (1897-1972)
21. GÓRA KALWARIA, 1951, akwarela, 46x59,5
- STANISŁAW BORYSOWSKI** (1906-1988)
22. KOMPOZYCJA, 1964, olej, płótno, 100x80
- JÓZEF HAŁAS** (1927)
23. PODWÓJNY PEJZAŻ, 1965, olej, płótno, 99x117
- JERZY ROSOŁOWICZ** (1928)
24. UKŁAD FORM ALFA, 1964, olej, papier, 59x91

*Издавач: Музеј на Македонија; главен и одговорен уредник: Д-р Елеонора Петрова; автор на концепцијата: Захаринка Алексоска Бачева; организатор: Драгиша Здравковски; дизајн: Гордана Георгиевска; превод на полски јазик: Јоланда Атанасиу и Рената Кутера Здравковска; реализација: Трајче Димчевски и Ангел Георгиев
печати: Датапонс; тираж: 500; Скопје 1997*

Изложбата ја финансира

МИНИСТЕРСТВОТО ЗА КУЛТУРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

13. X